

จากไอรอนสู่อะคนหิมะ

.....ระพี สาคกริก

"เมื่อวานนี้ฉันยืนอยู่ท่ามกลางไอรอนระอุของแผ่นดินและละอองฝุ่น ถึงวันนี้ ฉันนั่งอยู่ท่ามกลางปุ๋ยปิมะและความเย็นยะเยือกของบรรยากาศจนจับตัวหัวใจ มันทำให้ฉันต้องหวนกลับมาพิจารณาและถามตนเองว่า ชีวิตฉันชีวิตนี้ ฉันยืนอยู่ที่ไหนกันแน่"

วันที่ 18 มีนาคม 2528 ฉันตื่นแต่เช้ามืด หลังจากเข้าห้องน้ำ ล้างหน้าแต่งตัวตามความเหมาะสมแล้วก็เดินลงบรรได จากชั้นบนของบ้านหลังเล็ก ๆ ซึ่งอยู่ในบริเวณชานกรุงลอนดอน อันเป็นบ้านของลูกศิษย์คนหนึ่งของฉัน ที่เขาได้มาไว้เพื่ออยู่อาศัยในระหว่างการมาปฏิบัติงานในเมืองนี้.

ฉันลุกขึ้นมาหน้าค่างกระจกบานเล็ก ๆ ด้านที่หันออกสู่ถนนใหญ่ให้เปิดออกเพื่อรับแสงสว่างจากภายนอกและหย่อนก้นลงนั่งบนเก้าอี้ตรงมุมนั้น พร้อมทั้งหยกสายตาออกไปสู่สภาพทั่ว ๆ ไปที่ปรากฏอยู่ภายนอก.

ขณะนั้นอากาศภายในบ้าน ค่อนข้างหนาวเหน็บจนทำให้ฉันรู้สึกว่ามีมือและปลายนิ้วเย็นชา ส่วนบรรยากาศภายนอกบ้านเท่าที่มองเห็นได้ ก็เต็มไปด้วยละอองหิมะ ปลิวกระจัดกระจายตามกระแสลมซึ่งโหมพัดค่อนข้างแรง เสมือนกระแสที่เป่าปุยนุ่นกระจัดกระจายอยู่ทั่ว ๆ ไป.

บนหลังคาบ้านเรือนและรถยนต์ที่จอดเรียงรายอยู่ในลานจอด ปกคลุมไปด้วยหิมะขาวโพลนเท่าที่สายตาค้นหาได้ ฉันสามารถจะสามารถมองไปถึงได้ ท่ามกลางบรรยากาศอันเงียบสงัด และมองหาการเคลื่อนไหวของชีวิตทั้งหลายได้น้อยที่สุด.

บนฐานความคิดที่ว่า "จะรื้ออนาคตได้ ก็ต้องหวนกลับไปพิจารณาเพื่ออดีต" ค่ายสัญญาชญาณส่วนตัวฉันเองซึ่งเป็นคนชอบคิด ทำให้ฉันหวนมองกลับมาสู่อดีตการเปลี่ยนแปลงที่ตัวฉันเอง เริ่มต้นจากอดีตที่ฝังผ่านพ้นมาเมื่อไม่นานนัก มาสู่ปัจจุบัน.

เมื่อเช้าวานนี้ ~~ฉัน~~ ตัวฉันยังอยู่ที่เมืองไทย และอยู่ท่ามกลางไอรอนระอุด้วยแสงแดดกับไอน้ำ บนแผ่นดินซึ่งไม่มีชีวิตใดเลยที่ถือกำเนิดบนผืนแผ่นดินดังกล่าวโดยแท้ จะได้เห็นหิมะ นอกจากก้อนน้ำแข็งในแก้วน้ำทำให้เพื่อนไทยของฉันหลายต่อหลายคนมีจินตนาการว่า เมืองนอกนั้น มันช่างวิเศษเสียจริง ๆ เพราะมีหิมะ หรือมีฝนตกลงมาเป็นน้ำแข็ง และอะไร ๆ ในเมืองหนาว มันจะวิเศษน่าบูชาและนับถือไปเสียทุกอย่าง แม้แต่คนเมืองหนาวก็อาจจะเปรียบได้เสมือนเทพคา.

วันนี้ ตัวฉันมาอยู่ท่ามกลางเมืองหิมะ ซึ่งในบรรยากาศเช่นนี้ ยามเช้าก็มีรถยนต์วิ่งผ่านไปมาบนท้องถนนไม่มากนัก ควันจากท่อไอเสียที่พุ่งออกมาพร้อม ๆ กันกับไอรอนจากเครื่องยนต์ เมื่อกระทบกับบรรยากาศภายนอกซึ่งหนาวเย็น แปรสภาพเป็นควันขาวและหนาแน่นเป็นพิเศษ.

อย่างไรก็ตาม บรรยากาศเช่นนี้ คนในท้องถิ่นนั้นก็ยิ่งรู้สึกว่ามันได้เริ่มอุ่นขึ้นบ้างเล็กน้อยแล้ว เพราะสัญญาอีกสิ่งหนึ่งซึ่งสะท้อนความรู้สึกนี้จนเกิดความชินแก่เขาทั้งหลายมาแล้วมีแล้วไปเอา ไก่แก่ ๆ ที่ยืนต้นอยู่บนฐานของสภาวะแวดล้อมที่นั่นซึ่งเคยทิ้งใบจนเกลี้ยงต้นในช่วงฤดูหนาว ก็เริ่มผลิบ่ออ่อน บางช่วงเวลาสาย

ตามันก็ได้พบกับคนเดินออกกำลังกายตอนเช้าตามริมถนนเป็นครั้งคราว แต่เขา ซึ่งเกิดบนฐานของบรรยากาศ
ที่นั่น ก็เมินเฉยต่อเกล็ดหิมะ และเหยียบขำมันไปอย่างไร้ความหมาย.

ฉันหวนคิดมาสู่มุมกลับ ถ้าหากคนเหล่านี้ไปเมืองไทย ไค้สัมผัสกับบรรยากาศร้อน แม้ได้เสื้อบาง ๆ เพียง
ตัวเดียวก็เดินตามท้องถนนได้อย่างอิสระ ชมนกชมใบไม้ชมธรรมชาติอันเขียวฉูดตลอดทั้งปี เขาก็คงรู้สึก
ตื่นเต้นเช่นเดียวกับคนไทยผู้ซึ่งไม่เคยได้เห็นหิมะมาก่อน พอได้เห็นก็เอามือกอบเกล็ดหิมะบนพื้นคืนใส่ปาก.

ยิ่งคิดเรื่อย ๆ ไป ก็เหมือนมันจะสะท้อนหลังเดือนสติให้มันต้องคิดว่า คนเราแต่ละคน นอกจากไม่อาจ
เลือกที่เกิดไค้แล้ว ยังไม่อาจเลือกฐานชีวิตตนเองไค้ด้วย กังนั้น ใครที่รู้ตัว ~~ตัวเอง~~ มีฐานเกิดอยู่แห่งหน
ตำบลใด และมีสภาพแวดล้อมธรรมชาติตลอดจนสังคมที่ตนอยู่เป็นอย่างไร ก่อนอื่นจำเป็นจะต้องทำความเข้าใจ
เข้าใจให้ลึกซึ้ง ^{โดยที่} ~~และ~~ยอมรับสภาพนั้น ๆ และทำหน้าที่อย่างดีที่สุดบนฐานนั้น ^{ให้ได้ด้วยใจจริง}

ฉันหวนคิดไปสู่อดีตเพียงวันวานที่ผ่านพ้นมา และถามตนเองว่า สิ่งใดหนอที่ทำให้ฉันต้องเดินทางมาสู่ที่
จากวันวานอันเป็นวันซึ่งชีวิตฉันยืนอยู่ท่ามกลางแสงแดดและไอร้อน มาสู่วันนี้ ที่มีแต่ละอองหิมะและความมืดดำ.

ผู้ที่ไค้เกิดมามีชีวิตแล้ว รู้สึกว่า คินแดนถิ่นเกิดนั้นมันไม่น่าอยู่เสียเลย คุอะไร ๆ มันก็ไม่เป็นที่พึงพอใจ
ไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ละทิ้งถิ่นฐานไปแสวงหาที่อยู่ใหม่ แทนที่จะแสดงความรับผิดชอบ
ชอบต่อฐานชีวิตตนเองโดยการยับยั้งค้ต่อสู้เพื่อการแก้ปัญหาให้สิ่งซึ่งเห็นว่า ไม่เหมาะสม ใ้รับการเปลี่ยนแปลง
ไปสู่ความเหมาะสมยิ่งขึ้น.

ฉันคิดว่า คนที่ละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดเช่นนั้น นอกจากปราศจากการรู้ฐานแท้ของตนเองแล้ว ยังแสดงการ
ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของความเป็นผู้มีชีวิตแท้ไค้ด้วย แต่ด้วยเหตุที่มนุษย์มีแนวโน้มการพัฒนาตนเอง
โดยถือเอาฐานทางค้ำวัตถุเป็นหลัก จึงไม่แปลกใจจะไรนที่ไค้พบว่า ตามประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ
นั้น ไค้มีการละทิ้งถิ่นฐานอันถือเป็นแดนคินถิ่นกำเนิด เพื่อการไปแสวงโอกาสค้ค้งผลประโยชน์จากธรรม
ชาติในถิ่นอื่นที่เชื่อว่า ไค้ง่ายกว่า อย่างปราศจากการมองลึกลงถึงฐานความเป็นมนุษย์แท้.

ในอดีตที่ผ่านพ้นมาแล้ว วิถีชีวิตฉันไค้ทำให้ฉันมีเพื่อนอยู่ในถิ่นต่าง ๆ แทบจะทั่วพื้นผิวโลกนี้ การสื่อ
สารคมนาคมระหว่างมนุษยชาติที่กระจายอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของโลก ก็สะดวกง่ายดายขึ้นจนทำให้หลายคน
กล่าวว่า "โลกนี้แค้กลงไปทุกวัน" วันนี้เขามาหาฉัน ร่วมมือกับฉันด้วยเรื่องที่ต้องมือต้องใจกัน วันหนึ่งฉันก็
ไปหาเขา และร่วมมือกับเขา ค้วยกระแสน้ำใจซึ่งผูกพันกันเป็นลูกโซ่ ไม่ว่าจะมองจากมุมใค้สู่อีกมุมหนึ่ง.

เมื่อประมาพร่วมสามปีที่ผ่านมาแล้ว ฉันใ้รับจดหมายจากเพื่อน ๆ ^{ในถิ่น} ~~ในถิ่น~~แดนซึ่งตัวฉันเองกำลังมา
อยู่ขณะนี้ว่า จะมีการจัดงานประชุมกล้วยไม้ภูมิภาคยุโรปครั้งที่ 7 และมีการฉลองครบรอบหนึ่งร้อยปีของ
ราชสมาคมพืชกรรมแห่งประเทศอังกฤษ เขาทั้งหลายจึงขอเชิญฉันมาเป็นวิทยากรบรรยายในที่ประชุม
ซึ่งฉันก็ไค้ตอบรับด้วยความเต็มใจ.

ฉันออกเดินทางจากกรุงเทพฯประเทศอังกฤษตั้งแต่เมื่อคืนวันที่ 15 มีนาคม 2528 มิใช่แค่เพียงเพื่อ

การเข้าร่วมงานดังกล่าวแล้วเท่านั้น หากแต่อาจยังมีงานสำคัญอีกชิ้นหนึ่งในหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายด้วย นั่นคือ การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ในสาขาพรรณไม้ ซึ่งจัดให้มีการประชุมขึ้นในวันที่ 17 มีนาคม 2528 ณ หอพันธุ์ไม้ในกรุงลอนดอนด้วย.

ฉันนั่งพิจารณาชีวิตตนเองและชีวิตเพื่อนมนุษย์ที่หลากหลายด้วยชาติและภาษา มีถิ่นที่อยู่ในมุมต่าง ๆ ของโลกซึ่งผิดแปลกกันออกไป แม้ในเวลาเดียวกัน เช่นคนไทยกับคนอังกฤษก็ยังมีสภาพแวดล้อมพื้นฐานแตกต่างกันไปจนแทบจะตรงกันข้าม.

วันเดียวกันนี้ คนไทยกำลังใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความรอนจนแทบจะไหม้ผิวหนังให้เกรียมไปได้ แต่คนอังกฤษก็ยังมีชีวิตอยู่ท่ามกลางความเย็นยะเยือก แม้ว่าฉันจะถูกกำหนดด้วยวิถีการเปลี่ยนแปลงที่ต้องมาอยู่กับความเย็น เช่นคนอังกฤษ แต่เพียงไม่กี่วัน ก็ต้องกลับไปอยู่กับความร้อน เพราะพื้นฐานชีวิตมันได้ถูกกำหนดไว้แล้วเมืองไทย.

นี่แหละ ในเมื่อแต่ละคนไม่อาจเปลี่ยนแปลงรูปร่างหน้าตาไปจากคนไทยได้และไม่อาจเปลี่ยนถิ่นกำเนิดอันแท้จริงไปสู่ประเทศอื่นได้ เราจึงควรอยู่อย่างมุ่งมั่นศึกษาเพื่อการเข้าใจสถานะความเป็นคนไทยที่พื้นฐาน.

เราควรจะต้องใช้ทุกเวลาและโอกาสที่ชีวิตเกิดมานี้ หมั่นเพียรศึกษาพิจารณาให้ถ่องแท้ไปสู่พื้นฐานแท้ของตัวเราเองยิ่งขึ้นเป็นลำดับ โดยไม่หลงนำเอาชีวิตตนเอง โยนออกไปจากตนเอง ไปสู่ความไร้คุณค่า ไร้ความหมาย ด้วยมือตนเองอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์.

ฉันหันหน้ากลับมาสู่ตนเองอีกครั้งหนึ่ง และพยายามเหลียวลงไปสู่ตั้งแต่ปลายเท้าทั้งสองข้าง ซึ่งยืนอยู่บนดินแดนดินที่ค่อนข้างรอนระอุและแห้งแล้งในฤดูแล้ง และเปียกแฉะในฤดูฝน มีแสงแดดเจิดจ้าตลอดทั้งปี บนศีรษะฉัน มันทำให้ฉันเข้าใจชีวิตเพื่อน ๆ ที่เกิดมาในแดนหิมะอันขาวโพลนในฤดูหนาว และเติบโตขึ้นมาท่ามกลางสภาวะเช่นนั้น.

มันทำให้ฉันเริ่มเข้าใจได้ว่า การที่เขาเชิญฉันไปบรรยายเรื่องราวของชีวิตกล้วยไม้ซึ่งส่วนใหญ่เกิดมาในบรรยากาศที่ร้อน ก็เพราะฐานชีวิตของเขายู่ในเมืองหนาวและคงหิมะ ทำให้เขามีความคุ้นเคยและกระหายที่จะใคร่รู้ใคร่สัมผัสกับสิ่งซึ่งเขาไม่เคยได้ใกล้ชิดมาก่อน และในมุมกลับ ตัวฉันเองก็อยากรู้อยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ในดินแดนหิมะเช่นกัน.

ฉันยอมรับการเชิญไปเป็นผู้บรรยายที่นั่นด้วยความเข้าใจถึงความรู้สึกของเขาและเห็นใจเขา แต่แล้วฉันก็เริ่มรู้ว่า มันยังมีพลังแฝงอยู่ด้วยอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือ เมื่อฉันได้ไปสัมผัสกับบรรยากาศหิมะในดินแดนใหม่ซึ่งฉันไม่เคยได้สัมผัสมาก่อน และเหลียวหลังกลับมาสู่ญาติพี่น้องและเพื่อนไทยที่รักของฉันอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่เคยได้ไปพบเห็น มันอาจทำให้ฉันภูมิใจจนเห่อเหิม และลืมตัวไปว่า เมื่อฉันกลับมาขึ้นอยู่กับท่ามกลางคนไทยทั้งหลายบนดินแดนดินเกิดของฉันเอง มันอาจทำให้ฉันรู้สึกได้ว่า ถ้าฉันนี้วิเศษกว่าพี่น้องไทยคนอื่น ๆ และมองเขาทั้งหลายอย่างถูกกว่าโง่งเง่าเท่าๆกัน เพราะไม่เคยได้เห็นว่ามีมือและเท้าของตนเองนั้น

ได้สัมผัสกับหิมะมาแล้ว จิตใจมนุษย์นั้น ในเมื่อมันเข้าสู่สภาวะความโลภแม้แต่น้อย มันจะไม่เคยพบกับความทอง
 การที่มีแค่จะเพิ่มพูนยิ่ง ๆ ขึ้นไปเรื่อย ๆ และแน่นอนที่สุด ตัวมันก็จะต้องแสดงความเป็นพิเศษยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีกโดย
 การชนเอาหิมะทำให้มันมีขึ้นบนพื้นแผ่นดินที่ไม่เคยมีใครโคจรเห็นและสัมผัสหิมะมาก่อน ในที่สุด มันก็ต้องตาย
 เพราะหิมะ เปรียบเสมือน "หมองูตายเพราะงู" นั่นเอง.

และก่อนที่ลมหายใจเฮือกสุดท้ายจะขาดลอยไปจากร่าง หากใครสติในตอนนั้น มันคงทำให้ฉันนึกขึ้นได้ว่า
 ฉันโคล้มสิ่งแท้และเป็นสิ่งสำคัญที่สุดไปแล้วสนิททีเดียว มันคืออะไร อ้อ สิ่งนั้นก็คือ พื้นแผ่นดินที่มีความ
 แห้งมากในฤดูแล้งและเปียกและไปด้วยโคลนตมในฤดูฝนอันยาวนาน อันเป็นฐานแท้ที่รองรับการ เกิดของชีวิตฉัน
 ฉันเอง ซึ่งฉันไม่อาจแปรสภาพอันเป็นธรรมชาติของมันไปสู่ ความเป็นดินแดนซึ่งเต็มไปด้วยหิมะได้นั่นเอง.

แต่การที่ฉันได้พยายามผันธรรมชาติโดยทำหิมะขึ้นมานั้นซิ ที่มันทำให้ชีวิตเพื่อนไทย รวมทั้งชีวิตตัวฉันเอง
 ต้องประสบกับความเดือดร้อนแสนสาหัส เพราะฐานธรรมชาติอันเป็นฐานแท้ของชีวิตฉัน มันต้องถึงการแตกร้าว
 และเมื่อธรรมชาติต้องได้รับความเดือดร้อน จึงเกิดการพิโรธโกรธกริ้ว จนทวนกลับมาลงโทษอย่างหนัก และ
 ประหารฉันเองในที่สุด.

~~เขียนในทะเลที่ได้อธิบายไว้ก่อนหน้านี้ ✓~~
~~สิ่งดังกล่าวไม่มีในธรรมชาติ ✓~~
 ๒๕:๓๗:๐๖๑๗

~~เพื่อนในทะเลที่ได้อธิบายไว้ก่อนหน้านี้ ✓~~
~~นี่คือการที่คนเราไปสร้างสิ่งต่าง ๆ~~
~~ไปทำสิ่งต่าง ๆ ที่คนเราไปสร้างขึ้นมา~~
~~กับสิ่งที่ธรรมชาติได้ทำไว้ก่อนหน้านี้ ✓~~